

Ústav anglického jazyka a didaktiky

nám. Jana Palacha 2, 116 38 Praha 1
tel. 221619277

Hodnocení doktorského studia a disertační práce

Doktorand: **Mgr. Orkida Backus Borshi**

Program, studijní obor: studijní program Anglistika-amerikanistika P 7311, oboru ANGLICKÝ JAZYK

Název disertace: Formal Expression of Definiteness in Albanian. A Description Based on Comparison with English / Formální vyjadřování kategorie určenosti v albánštině. Popis na základě srovnání s angličtinou (opONENTI: PhDr. Pavlína Šaldová, Ph.D., Mgr. Viktor Elšík, Ph.D.)

Vyjádření školitele

Mgr. Orkida Backus Borshi je absolventkou anglistiky na FF UK (2001 – 2007) v oboru anglistika-amerikanistiky v kombinaci s francouzštinou. Její doplňující třetí specializací byla albánská lingvistika pod vedením Doc. PhDr. Pavla Nováka, CSc. Své doktorské studium na ÚAJD zahájila v akademickém roce 2008/2009, SDZK složila 10. 06.2011 a disertaci odevzdala 15. 12. 2015.

Mgr. Backus Borshi je interním zaměstnancem FF UK v Praze. Po dokončení studia začínala jako lektorka pro anglický a francouzský jazyk v Jazykovém centru FF UK v Praze, v r. 2009 nastoupila v Ústavu slavistických a východoevropských studií jako asistentka pro albánský jazyk a albánská studia, nyní působí na Katedře jihoslovanských a balkanistických studií v témže oboru.

Původně doplňují specializace, albánská lingvistika, se tak stala hlavní náplní její práce, což je výuka gramatiky synchronní albánštiny (výběrový kurs morfologie albánského substantiva; krom toho čtení, analýza a psaní textů a lingvoreálie), zatímco oba původně hlavní obory, angličtinu a francouzštinu, využívá ke kontrastivním účelům. Albanistické směřování se projevilo již v její diplomové práci Srovnání průběhových tvarů v angličtině a albánštině (A Comparison of Progressive Forms in English and Albanian).

Svoji publikační činnost zahájila v r. 2009 recenzí nového albánsko-českého slovníku spojenou s celkovým souhrnem dosavadní albánsko-české lexikografie (ČMF 2009/2). Diplomovou práci zúročila v článku A Comparison of Progressive Forms in English and Albanian) v časopisu *Linguistica Pragensia* 2011/2. V dalších letech jí vyšlo několik přehledových prací o současném stavu a výhledech albanistiky u nás a v zahraničí: Borshi, Orkida. Rilindja e studimeve albanologjike në Universitetin e Karlit në Pragë. In: *Seminari Ndërkombëtar për Gjuhën, Letërsinë dhe Kulturën Shqiptare* 31/1, ISBN 978-9951-1-00-155-7, Priština, Kosovo, 2012 (363-367); Borshi, Orkida. Rilindja e studimeve albanologjike në Universitetin e Karlit në Pragë: Perspektivat. In: *Studia Linguistica et Balcanica*. ISBN: 978-5-02-038341-8, Petrohrad, Rusko, 2013 (51-56); Borshi, Orkida. A Revival of Albanian Studies at Charles University in Prague. In: *Mësimdhënia e gjuhës shqipe si gjuhë e huaj*. ISBN: 978-86-6153-226-9, Bělehrad, Srbsko, 2013 (143-149); Borshi, Orkida. Albánština: současnost a perspektivy. In: *Výuka jihoslovanských jazyků v dnešní Evropě*. ISBN: 978-80-904846-7-2, Brno, ČR, 2014 (289-292). Vedle toho se věnovala i literární oblasti. Přeložila román předního albánského spisovatele básníka Ismaila Kadareho - Ismail Kadare: *Kdo přivezl Doruntinu? (Kush e sollti Doruntinën?)*, 141 str., nakladatelství Dybbuk v Praze 2011 (ISBN 978-80-7438-0402) – a své zkušenosti z toho překladu využila v článku Po stopách Dor[untin]y aneb nepřeložitelný princip albánského mýtu. In: *Porta Balkanica* 1/2013 (27-33). Během svého doktorského studia vydala i stručný učební text (*Gramaticko-stylistická cvičebnice albánských textů* - vysokoškolská příručka doplňující teoretické lingvisticko-albanistické přednášky v Bc. stupni studia. E-publikace, Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, 2014, ISBN/ISSN 978-80-7308-528-5).

V průběhu doktorského studia se rovněž aktivně účastnila několika konferencí v Británii, Albánii, Polsku, Srbsku, Kosovu a Rusku a také v ČR (Brno): březen, 23, 2010 (Newcastle, Velká Británie) – 5th Postgraduate Conference in Linguistics: A Comparison of Progressive Forms in English and Albanian; září, 11-13, 2010 (Vlora, Albánie) – The Said and the Unsaid 2010 – 1st International Conference on Language, Literature and Cultural Studies: A Comparison of Progressive Forms in English and Albanian; březen, 26-27, 2012 (Brno, ČR) - Výuka jihoslovanských jazyků v Evropě: Albánština: současnost a perspektivy; březen, 29-31, 2012 (Bělehrad, Srbsko) - Mësimi i gjuhës shqipe për të huajt: A Revival of Albanian Studies at the Faculty of Arts - Charles University in Prague; květen, 7-8, 2012 (Torun, Polsko) - Poznac Balkany: Expression of Definiteness in Albanian Proper Nouns: Description Based on Comparison with English; srpen, 13-25, 2012 (Priština, Kosovo) - Seminari XXXI ndërkombëtar për gjuhën, kulturën dhe letërsinë shqiptare: Rilindja e studimeve albanologjike në Fakultetin Filozofik - Universiteti i Karlit në Pragë; září, 27-30, 2012 (Petrohrad, Rusko) - Международная конференция, посвященная 100-летию со дня рождения члена-корреспондента РАН Агнии Васильевны Десницкой: A Revival of Albanian Studies at Charles University in Prague: Perspectives.

Během tohoto období dále absolvovala čtyři krátkodobé vědecké a studijní pobyty v Británii, Francii a Německu: březen 2010- květen 2010: School of Slavonic and East European Studies – University College London (UCL), London (Velká Británie); březen 2011 – září 2011: University College London (UCL) – Division of Psychology and Language Sciences, London (Velká Británie); říjen 2013 - listopad 2013: Institut national des langues et civilisations orientales, Paris (Francie); září 2014: Universität Leipzig, Lipsko (Německo). Také se podílela (a podílí) na řešení dvou grantových projektů: 2012-2016: Profilace – asimilace – koexistence – integrace – reflexe. Vývoj jazykových, konfesních, etnických a národních identit v areálu východní a jihovýchodní Evropy. FFUK v Praze (spoluřešitelka); 2014: Vnitřní grant o rozvojové prostředky FFUK (řešitelka).

Všechny tyto aktivity publikační, konferenční a jiné během doktorského studia nelze než hodnotit kladně, protože znamenaly velký přínos pro odborný růst doktorandky, která při nich získala řadu cenných zkušeností a navázala důležité profesní kontakty. Obojí je přirozeně velmi důležité, ale zároveň to představovalo i značnou časovou zátěž. Kromě jiného to byl jeden z důvodů, proč se doktorské studium protáhlo na osm let.

Při hodnocení disertační práce a jejího výsledku je třeba zdůraznit mimořádné okolnosti, které stály na jejím počátku. V době, kdy Mgr. Backus Borshi uvažovala o doktorském studiu, byla již rozhodnuta věnovat se albanistice a tomu mělo odpovídat i téma disertace. Nicméně tento obor a samozřejmě ani doktorský program nebyly k dispozici. Jako jediné řešení se jevilo volit kontrastivní albánsko-anglickou studii, kterou by bylo možno zařadit pod studijní program anglistika-amerikanistika, obor anglický jazyk. Toto řešení má ovšem řadu úskalí. Především práci musel vést anglista (bez možnosti konzultace s albanistou). Nadto již diplomová práce Mgr. Backus Borshi o průběhových tvarech v albánštině a angličtině ukázala, že srovnávání těchto dvou typologicky odlišných jazyků je dosti problematické a že přes deklarovanou existenci stejných gramatických kategorií je realita ošidná. Kategorie určenosti je toho dokladem. Nicméně na začátku se zdálo, že její velmi zběžný nástin v albánštině skýtá vhodnou příležitost tento popis prohloubit za použití popisného aparátu vytvořeného pro angličtinu, ve které je učenosti věnována poměrně značná pozornost. Zdálo se, že výčet okolností, které vedou v angličtině k určité referenci u substantiv, může být dobrým východiskem pro vymezení podmínek pro určitou referenci v albánštině. Existence proprií s určitým členem v angličtině vedla k otázce, jaký je v takových případech úzus v albánštině. Mimo jiné se také ukázalo, že popis určité reference nelze oddělit od popisu neurčité reference, což vedlo k dalšímu rozšíření záběru práce. Postupně se začala vynořovat řada dalších problémů, počínaje existencí preponovaných i postponovaných

ukazatelů (ne)určenosti v albánštině, terminologické nevyjasněnosti v albánské gramatické literatuře a jiné. Přestože systémové srovnávání vzorců užívání určité reference signalizovalo, že situace v albánštině vcelku odpovídá situaci v angličtině, pohled do textu ukázal, že distribuce substantiv s ukazatelem určité reference je v obou jazycích nápadně asymetrická a že je třeba se dívat ještě jiným směrem. Disertace je tedy obrazem vyvíjející se koncepce, kdy autorka reagovala na nová zjištění. Práci komplikoval i fakt, že jazykový materiál pro výzkum (současné albánské texty) je poměrně nesnadno přístupný, a doktorandka si proto v rámci přípravy musela vytvořit vlastní korpus albánských textů jako zdroj dokladů. Ještě svízelnější se ukázalo být hledání paralelních překladových textů albánských a anglických (vhodně překlady z albánštiny do angličtiny, zdá se, prakticky neexistují). Jinými slovy, doktorandka musela řešit mnoho dílčích překážek teoretických, koncepčních i materiálových a do značné míry si razit sama cestu nepřilíš prozkoumaným terénem (i sám školitel by si leckdy přál, aby mohl více pomoci). Samozřejmě ne všechno se povedlo v plné míře a přesně tak, jak by mělo, nicméně oceňuji houževnatost a pracovitost, kterou doktorandka prokázala, ale především to, že se dokázala dobrat nových poznatků a že práce vnáší nový vhled do problematiky, která si v albánštině zjevně zaslouží hlubší pozornost.

S ohledem na tyto skutečnosti mám za to, že přes dílčí nedostatky je studie Mgr. Orkidy Backus Borshi přínosem pro popis kategorie určenosti v albánštině a v tomto smyslu splnila zadání i to, co se od disertační práce očekává. Proto ji doporučuji k obhajobě

Prof. PhDr. Aleš Klégr
školitel

V Praze 12. 2. 2016